

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.053/2008/4. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Bogdánffy Péter ügyvéd által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Dr. Lovász Éva ügyvéd által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen 85.200 EUR és járulékai visszafizetése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2007. november 30. napján kelt 6.G.40.163/2007/7. számú ítéletével szemben az alperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 500.000,- (Ötszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

A peres felek között 1998. június 23-án határozatlan időre szóló együttműködési megállapodás jött létre. Mivel a felperes **(település 1.neve)**-en egy ipari parkot működtetett, arra az esetre, ha ennek területén további építési-kivitelezési munkálatokra kerülne sor és a kiírt pályázatot nem az alperes nyeri, vagy azon el sem indul, a felperes vállalta, hogy ő vagy egyszemélyes magyarországi kft-je minden esetben felajánlja részére a kivitelezési munkák koordinálásának végzését. Az alperest ezen projektvezetésért a nyertes vállalkozónak járó díj 8 %-a illette meg. Az erre vonatkozó szerződés kizárólag akkor jön létre, ha az alperes a felperes ajánlatát elfogadja (6. pont). A szerződés 9. pontjában a rendes felmondás jogát kizárták.

Az alperes a Bács-Kiskun Megyei Bíróság előtt 7.G.40.368/2005. szám alatt keresetet terjesztett elő jelen per felperesével és annak egyszemélyes magyarországi kft-jével szemben. A 19.488.000,- Ft és járulékai megfizetése iránti igényét az együttműködési megállapodás 6. pontjára alapította. Arra hivatkozott, hogy az alperesek a szerződéskötési kötelezettségüket megszegve az ipari park területén a „D” jelű csarnok megépítése kapcsán nem őt bízták meg a projektvezetési munkák végzésével, ezzel számára a kivitelezési vállalkozói díj nettó 8 %-ának megfelelő kárt okoztak. A keresetet elutasító elsőfokú ítélettel szemben a felperes

(ott mint II. rendű alperes) az érvénytelenségi kifogása elutasítása miatt fellebbezéssel élt. A Szegedi Ítéltábla a 2007. február 8-án kelt Gf.I.30.473/2006/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a II. rendű alperes érvénytelenségi kifogásának helyt adva helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság megállapítását elfogadva abból indult ki, hogy jogviszony csak a felperes és az alperes között jött létre. A felek egyoldalú hatalmasságot biztosítottak az alperes számára vállalkozási jogviszony létrehozására anélkül, hogy ennek határidejét megjelölték volna. Amennyiben a vételi jogra vonatkozó rendelkezések erre a jogviszonyra alkalmazásra kerülnének, azt kellene megállapítani, hogy a határozatlan időre kikötött jog 6 hónap elteltével megszűnik, az ezzel ellentétes kikötés pedig semmis (Ptk. 375. § (2) bekezdés). Kifejtette, hogy későbbi bizonytalan eseménytől függően a felperest terhelő ajánlattételi kötelezettség folytán és ennek alperes részéről történő egyoldalú megfontolása eredményeként vállalkozási szerződés nem köthető. A szerződés ezen kikötése jogellenes, lehetetlen feltétel, amely a Ptk. 228. § (3) bekezdése értelmében semmis. Az előszerződés mindkét fél oldalán önként vállalt szerződéskötési kötelezettséget eredményez. Nem minősül előszerződésnek az a megállapodás, amely alapján csak az egyik felet terheli szerződéskötési kötelezettség, a másik fél pedig egyoldalúan jogosult eldönteni az ajánlat birtokában, hogy kíván-e szerződést kötni vagy sem.

Érvénytelen az a kikötés, amely alapján a vállalkozó határozatlan időre szólnak egyoldalú jognyilatkozattal hozhat létre vállalkozási szerződést a megrendelővel. Az együttműködési megállapodás 6. pontjával kapcsolatos megállapodás során a feleket versenyellenes célzat vezette, a gazdasági verseny kényszerítő hatásainak elkerülése érdekében kizárólag az alperes számára biztosítottak az adott piacon előnyöket. A felperes egyszemélyes kft-je felszámolás alatt állt, annak terhére olyan kötelezettséget kívántak alapítani, amely elfogadhatatlan hosszú időre megszüntette a kft. szerződéskötési szabadságát. Az üzleti tisztesség, a tisztességes piaci magatartás erkölcsi normarendszerével ellentétes az a szerződési kikötés, amely a piacgazdaság lényegét adó gazdasági verseny alapvető feltételeit megszünteti. Nyilvánvalóan a jóerkölcsebe ütközik ezért az olyan megállapodás, amely hosszú időre megszünteti az egyik fél szerződéskötési szabadságát, mert a másik félnek - a vállalkozónak - olyan egyoldalú hatalmasságot biztosít, amelynek alapján a megadott körbe tartozó valamennyi munka elvégzésére kizárólagos, egyoldalú döntésétől függő jogosultságot szerez (Ptk. 200. § (2) bekezdés). Végül az ítéltábla döntése szerint ez a kikötés alkalmas a feleken kívüli piaci szereplők szempontjából a verseny kizárására, korlátozására, ennél fogva a Tvpv. 11. § (1) bekezdés kartelltilalmat előíró rendelkezésébe ütközik, ezért ebből az okból is érvénytelen, semmis.

A peres felek között 2004. május 7. napján megállapodás jött létre. Ennek bevezető részében, az 1998. június 23-i együttműködési megállapodásra utalva a felperesi ipari parkban létesülő „E” jelű csarnok vonatkozásában a következők szerint állapodtak meg: A felperes nem kívánja, hogy az együttműködési szerződés 6. pontja értelmében az alperes elvégezze a projektirányítási munkákat. Az együttműködési megállapodásban rögzített szerződéses kötelezettségének teljesítése fejében megfizeti az alperes részére a vállalkozói díj 4 %-át, azaz 85.200 EUR összeget. Külön kitértek arra is, hogy megállapodásuk kizárólag az „E” csarnokot érinti, közöttük az együttműködési megállapodás továbbra is hatályban

marad (2. pont). A felperes a 85.200 EUR összeget az alperes számlájára 2004. június 16-án átutalta.

A felperes keresetében a 2004. május 7-én létrejött szerződés érvénytelensége miatt az eredeti állapot helyreállításaként 85.200 EUR és ennek 2004. június 16. napjától járó törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint a felek között korábban folyt perben született jogerős ítélet kapcsán fennáll a félazonosság, tényazonosság és jogazonosság, következésképpen ehhez az ítélethez anyagi jogerő fűződik (Pp. 229. § (1) bekezdés). Az együttműködési megállapodás és az azt egy adott projektre konkretizáló perbeli szerződés tartalmi összefüggése folytán ez a szerződés osztja a korábbi megállapodás jogi sorsát. Véleménye szerint a 2004. május 7-én létrejött megállapodás esetében is fennállnak az együttműködési szerződéssel kapcsolatban megállapítást nyert érvénytelenségi, semmisségi okok. E mellett ez a szerződés uzsorás is volt, az alperes ugyanis a felperes szorult helyzetének, gazdasági kényszerhelyzetének kihasználása révén feltűnően aránytalan előnyhöz jutott.

A szerződést tévedés, kölcsönös téves feltevés és feltűnő értékaránytalanság címén is megtámadta. A tévedés körében arra hivatkozott, a felek nem tudtak arról, hogy az együttműködési szerződésük érvénytelen, semmis, a perbeli megállapodást ezért kötötték meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felek között folyt másik perben hozott jogerős ítélet indokolása a bíróságot a Pp. 4. § (2) bekezdése értelmében nem köti. Jelen perben a felperesnek azt is bizonyítania kell, hogy az együttműködési megállapodás 6. pontja az általa felhozott okok miatt érvénytelen. Kifejtette, hogy a perbeli szerződést az együttműködési megállapodástól függetlenül kötötték meg, annak létrejöttét követő közel 6 évvel. Vitatta a két jogügylet közötti szoros összefüggést, ezért nem fogadta el a felperes azon hivatkozását sem, hogy a perbeli megállapodás osztja a korábbi szerződés jogi sorsát. A megtámadási keresetet érdemi alaptalanság mellett annak elkésettségére hivatkozással kérte elutasítani.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 85.200 EUR és ennek 2004. június 16. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest. Figyelemmel arra, hogy a 2004. május 7-i megállapodás kifejezetten visszautalt az együttműködési megállapodásra, igazolva látta a két jogügylet közötti összefüggést. Kifejtette, hogy az anyagi jogerő nem csupán az ítéletben tett rendelkezésekre kiterjedő jogintézmény, hanem az az ítélet indokolásában tett egyes megállapításokra is vonatkozik, a felek a későbbiekben ezeket sem tehetik vitássá. Ezért tényként kell kezelni, hogy az 1998. június 23-i együttműködési megállapodás 6. pontjában szereplő kikötések - a jogerős ítéletben kifejtett okoknál fogva - érvénytelenek, semmisek. Mivel a perbeli szerződés az együttműködési megállapodás folyománya, a két szerződés összefüggése nyilvánvaló, a tartalmi egybeesés miatt a perbevitt szerződés 1. pont 1. és 2. bekezdésének rendelkezései is érvénytelenek, jogszabályba ütköznek, semmisnek tekintendők. Miután érvénytelen szerződéshez az általa elérni kívánt jogi hatás nem fűződhet, ezért az érvénytelen rendelkezésekre alapított későbbi elszámolás, megállapodás sem teljesülhet. A perbeli szerződés a korábbi ügylet semmis elemeire vonatkozik,

azokból indul ki, ezért a felek által célzott joghatás kiváltására alkalmatlan. Megállapította, hogy a perbeli szerződésben az alperes oldalán ellenszolgáltatás nem szerepel, következésképpen ez a megállapodás jogszabályba ütközik, semmis. A tévedés, megtévesztésre alapított megtámadási keresetet elkésettsége miatt elutasította. A szerződés semmissége folytán a Ptk. 237. § (1) bekezdését alkalmazva rendelkezett a szerződéskötés előtti állapot visszaállításáról.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes fellebbezéssel élt, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Változatlan álláspontja szerint a perbeli ügylet nem áll értékelhető viszonyban az együttműködési megállapodással, attól független, önálló kontraktusként jött létre. Vitatta az anyagi jogerőre vonatkozó elsőfokú érvek helytállóságát. Jelezte, hogy a másik perben szerepelt a felperes egyszemélyes magyarországi kft-je is alperesként, így hiányzik a félazonosság. Ott a felperes nem érvényesített igényt keresettel annak kimondása iránt, hogy az együttműködési megállapodás 6. és 9. pontjaiban szereplő kikötések érvénytelenek, más bíróság, más ügyben hozott ítélete, annak is az indokolásban részletezett okfejtései nem kötik a jelen bíróságot (Pp. 4. § (1) bekezdés). Miután a 2004. május 7-i megállapodás nem a korábbi együttműködési szerződés elemeire vonatkozik, hanem egy önálló építési munkára irányuló ajánlat kapcsán jött létre, ezért önmagában kell érvénytelennek lennie valamilyen okból. Az elsőfokú bíróság megállapítása, nevezetesen, hogy ez a szerződés szoros viszonyban áll az együttműködési megállapodással, nem ad választ arra, hogy a perbeli ügylet miért lenne érvénytelen.

A fellebbezése **alaptalan**.

Az alperes helyesen hivatkozott az anyagi jogerő hiányára. Tény, hogy a felperes és az alperes - fordított perbeli felállás mellett - félként szerepeltek a Bács-Kiskun Megyei Bíróság előtt folyt 7.G.40.368/2005. számú ügyben, a hivatkozott perben azonban a bíróság eltérő tényállás alapján hozott érdemi döntést. A korábbi per kártérítés megfizetésére irányult, alapja az 1998. június 23-án létrejött megállapodás volt, ezzel szemben jelen perben a felperes a 2004. május 7-én kötött megállapodás érvénytelenségének jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte. A másik perben előterjesztett érvénytelenségi kifogás az 1998. június 23-án kötött megállapodás 6. pontját érintette, kizárólag a kereset elutasítására, annak „kioltására” irányult, míg jelen perben a felperes keresetét a 2004. május 7-én létrejött szerződés érvénytelenségére alapította, erre vonatkozóan pedig a felek között folyó perben még nem született jogerős ítélet.

A peres felek jogi álláspontja közötti fő különbség abban áll, hogy a felperes a 2004. május 7-én létrejött megállapodást szoros összefüggésbe hozta az 1998. június 23-i szerződéssel, az alperes pedig a két jogügylet egymástól való függetlenségét, teljes önállóságát hangsúlyozta. Arra hivatkozott, hogy a perbeli megállapodás egy önálló építési munkára irányuló ajánlat kapcsán jött létre, jogi értelemben nincs összefüggés a két megállapodás között. A felperesi álláspont elfogadása tekintetében az ítélőtábla mindenben osztja az elsőfokú bíróság által kifejtetteket. A

2004. május 7-i megállapodás szövegezése nem hagy kétséget afelől, hogy az minden lényegi elemében a felek között 1998. június 23-án létrejött megállapodás 6. pontjában foglaltakra épül. A megállapodás - létrejötte előzményeként - már a bevezető részben utal arra, hogy az alperes és a felperes jogelődje „**(település 2. neve)**-en, 1998. június 23. napján „Együtműködési Megállapodás”-t kötöttek”. A felek perbeli „Együtműködési megállapodása” a **(település 3.neve)** létesülő „E” csarnokra vonatkozott”. Ezen szerződés 2. pontjában ugyancsak visszautaltak a közöttük 1998. június 23-án létrejött együtműködési megállapodásra azzal összefüggésben, hogy a perbeli megállapodás „kifejezetten és kizárólag az „E” csarnok kiviteli munkáira szól”, de a jövőre vonatkozóan az 1998. június 23-i együtműködési megállapodás „továbbra is hatályban marad”. A 2004. május 7-i megállapodás alapján nyújtott szolgáltatás meghatározása is egyértelművé teszi, hogy ez a szerződés az 1998. június 23-i jogügylettel szoros összefüggésben áll, a felperes ugyanis az „E” csarnok megvalósulására irányuló generálkivitelezési szerződésben rögzített nettó vállalkozói díj 4 %-ának megfizetésére az „Együtműködési Megállapodásban rögzített szerződéses kötelezettségének teljesítése fejében” vállalt kötelezettséget. Miként erre a szerződés 1. pontjának 2. bekezdés utolsó megállapítása is utal, ezen összeg megfizetésével a felek „az „Együtműködési megállapodásból” eredő szerződéses kötelezettségeiket teljesítettnek tekintik”. Az előbbiekben kifejtettek szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az 1998. június 23-án létrejött megállapodásban foglaltak hiányában 2004. május 7-én ilyen tartalmú fizetési kötelezettséget nem vállalt volna, a két megállapodás közötti tartalmi és jogi összefüggés egyértelmű. Figyelemmel arra, hogy a perbeli megállapodás kifejezetten rögzítette, hogy az 1998. június 23-án kötött szerződés teljesítése körében jött létre, a felperes érvénytelenségi, semmisségi kereseti hivatkozásaira tekintettel vizsgálni kellett az 1998. június 23-i szerződés 6. pontjában foglaltak érvényességét. Ennek indoka az, hogy érvénytelen, semmis szerződéshez az érvénytelen szerződéskötés időpontjától kezdődően semmilyen joghatás nem fűződhet. Ezzel kapcsolatban a Szegedi Ítéltábla minden tekintetben osztja a 2007. február 8-án kelt Gf.I.30.473/2006/4. számú ítélet indokolásában ezzel kapcsolatban kifejtetteket, és azok megismétlése nélkül jelen ítélet tényállási részében felsorolt okokból az 1998. június 23-án kötött megállapodás 6. pontjában szereplő kikötést érvénytelennek, semmisnek tekinti.

Az 1998. június 23-i szerződés 6. pontjában szereplő kikötés érvénytelensége, semmissége azt jelenti, hogy a felek ezen szerződése a célzott joghatásban fellelhető olyan hibában szenved, mely rendellenes helyzet miatt indokolt, hogy a jogrend polgári jogi szankciót alkalmazva kizárja a célzott joghatás beálltát. A felek a szerződéshez azt a célzott joghatást kívánják fűzni, hogy a szerződést a másik fél kötelezően betartsa (szerződési kötőerő), illetve, ha a másik fél önként a szerződésben foglaltaknak nem tesz eleget, úgy a szerződés teljesítése állami eszközökkel kikényszeríthetővé váljon (a szerződés kikényszeríthetősége). Az érvénytelenség lényegi szankciós vonása, hogy éppen ezt a célzott joghatást zárja ki: az érvénytelen szerződés nem köti a feleket, vagyis érvénytelen szerződést nem

kell teljesíteni, továbbá az érvénytelen szerződést állami-bíróági úton kikényszeríteni nem lehet. A Ptk. 237. § (1) bekezdése szerint érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani (in integrum restitutio). A jogviszony felszámolása ebben az esetben azt jelenti, olyan helyzetet kell teremteni, mint amilyen akkor lett volna, ha a felek az érvénytelen szerződést meg sem kötik. A perbeli esetben az érvénytelenség jogkövetkezményeként az alperes köteles kiadni azt, amihez az érvénytelen szerződés alapján jutott, vagyis köteles visszafizetni a 85.200 EUR összeget. Ennek az elsőfokú bíróság által helyesen megragadott indoka az, hogy a 2004. május 7. napján létrejött megállapodással a felperes az 1998. június 23-i megállapodásban vállalt kötelezettségét teljesítette, a semmis szerződés alapján teljesített összeg pedig az érvénytelenség jogkövetkezményeként a felperes részére visszajár.

A fenti indokok alapján nem fogadta el az ítéltábla az elsőfokú bírósággal egyezően az alperes azon hivatkozását, hogy a perbeli megállapodás az 1998. évben létrejött együttműködési megállapodástól független, önálló kontraktus volt. Másodlagosan legfeljebb az vethető fel, hogy az együttműködési szerződésben vállaltak szerinti szerződés megkötésének elmaradása miatt kötbérfelelősségről rendelkeztek a felek, a felperes kötbérfizetési kötelezettséget vállalt, az alapszerződésben ilyen mellékkötelezettséget azonban nem nevesítettek, a kötbér járulékos jellegénél fogva pedig a szerződés semmissége esetén kötbér sem érvényesíthető.

A fentiek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - lényegében helyes indokai alapján - a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes másodfokú eljárási költségét, az ügyvédi munkadíj összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pont, valamint (5) bekezdés alapján állapította meg.

Szeged, 2008. április hó 11. napján

Szűts Károlyné dr.sk.
a tanács elnöke

. Mányoki Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Hámori Attila sk.
táblabíró